

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ฟังธรรมะนะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเวลาเผยแผ่ไป เวลาเผยแผ่ไปมันมีเจ้าลัทธิต่างๆ อยู่แล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมไป พวกเจ้าลัทธิต่างๆ ขัดแย้งทั้งนั้นนะ เขามีลาภสักการะของเขา

เวลาหลวงตาท่านพูด หลวงตาท่านพูดนะ เวลาท่านเตือน เวลาเราไปที่ไหน เราไปเตะด้วยลาภเขา เราไปเตะด้วยลาภเขา

พื้นที่ที่ไหนก็แล้วแต่เขามีศรัทธาของเขา เขามีเจ้าถิ่นของเขา เขามีสถานที่ทำบุญของเขา เวลาเผยแผ่ไปๆ สิ่งที่มีมันดีงามเป็นข้อเท็จจริง คนเขาก็เชื่อถือศรัทธา ถ้าเขาเชื่อถือศรัทธา เห็นใหม่ ไปเตะด้วยลาภเขา

คำว่า “ไปเตะด้วยลาภเขา” คือลาภสักการะของเขา ถ้ามันขาดตกบกพร่องไปไม่มีใครพอใจหรอก ความพอใจในหัวใจนั้นนะ ความพอใจของเจ้าถิ่นนั้นนะ ถ้าความพอใจของเจ้าถิ่นเขาไม่พอใจมันมีปัญหาไปทั้งนั้นนะ ถ้ามันมีปัญหาไป นี่มันปัญหาสังคม

เราพูดทุกวัน ประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมมันเรื่องภายนอกๆ ใจ แต่ถ้าเป็นเรื่องความจริงๆ ละ ความจริง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบธรรมเพราะอะไร กราบธรรมเพราะมันแก้การเกิด การแก่ การเจ็บ การตายได้

เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วยชราภาพ เราก็โอดครวญกันแล้ว แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามานะ ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ถ้าไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันทำอย่างไร ธรรมโอสถอันนั้นมันจะเข้าสู่หัวใจของเรา ถ้ามันจะเข้าสู่หัวใจของเรา มันมาจากไหนละ

คูลี เวลาพระพุทธศาสนาเวลาเผยแผ่ไปแล้วมันก็แตกต่างหลากหลายกันไป เวลาแตกต่างหลากหลายกันไปเป็นนิยาย สูดท้ายแล้วมันเหมือนกับแจกันดอกไม้ แจกันดอกไม้หลากสี แจกัน

ดอกไม้หลากหลายสีมันก็สวยงามดี ถ้าสวยงามดี แจกันดอกไม้หลากหลายสีมันก็มีเก็บพืชพันธุ์มาแตกต่างกันไป ถ้าเก็บพืชพันธุ์แตกต่างกันไปก็เพื่อบูชา บูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมันเป็นสัจจะเป็นความจริงใจ เป็นสัจจะเป็นความจริงนะ แต่แจกันดอกไม้มันนั้นนะ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือมันเป็นดอกไม้ที่มันเป็นสิ่งมีชีวิต

เวลาพืชพันธุ์นั้น การขยายพันธุ์ สายพันธุ์ของมัน คุณสิ มันเกิดบนที่ไหน มันเกิดบนแผ่นดิน พอเกิดบนแผ่นดิน มันเกิดบนที่ดินตามแต่ภูมิภาค ดอกไม้แต่ละพื้นที่มันแตกต่างกันไป ความแตกต่างกันไป แต่สิ่งสำคัญคือมันเป็นสิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่มีชีวิตมันมีกลิ่นหอม มันต้องย่อยสลายมันไป มันต้องเหี่ยวเฉาไปเป็นธรรมดาๆ

แต่โดยทั่วไปๆ ทางโลกๆ ใจ เวลาทางโลกๆ ขึ้นมา ฉันเป็นคนมีศักยภาพ ฉันจะสร้างดอกไม้เพชร ดอกไม้เงิน ดอกไม้ทอง ถ้าดอกไม้เงิน ดอกไม้ทองมันก็มีคุณค่า พอมีคุณค่าขึ้นมา มันมีชีวิตใหม่ มันก็เฉพาะผู้สร้างคนนั้นคนเดียว

แต่ถ้ามันเป็นธรรมดาๆ ธรรมดาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ดอกไม้หลากหลายสี ดอกไม้หลากหลายสีมันมีชีวิตของมันนะ มันขยายพันธุ์ของมันนะ มันต้องเจริญเติบโตของมันใช่ไหม ถ้ามันกลายเป็นพันธุ์ ไม้ป่า ไม้ป่าที่มันแข็งแรงกว่า มันแพร่พันธุ์เข้าไปนะ มันไปทำลายพืชพันธุ์ท้องถิ่นหมด

แต่ถ้ามันเป็นธรรมดาๆ มันเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นประโยชน์ใจ ถ้ามันเป็นประโยชน์ขึ้นมา สิ่งที่มีชีวิตๆ ใจ ธรรมดาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดชี้เข้าไปที่หัวใจของคนใจ ถ้าหัวใจของคน เด็กเกิดใหม่ มาวัดใหม่ๆ มาวัดใหม่ๆ ขึ้นมา “ทำไมต้องไปวัด มันครี มันล้ำสมัย เล่าแต่นิทานชาดก” นี่มันคิดของมันไปอย่างนั้นใจ แล้วพระเราก็ทำตัวกันไปใจ

นี่ใจ ถ้าเป็นแจกันดอกไม้หลากหลายสี มันเป็นสิ่งที่มีชีวิต มันไม่มีคุณค่า มันมีกลิ่นหอม มันเป็นประโยชน์ มันเป็นสมุนไพร มันเป็นสิ่งรักษาโรคได้ มันเป็นสิ่งที่เป็นเรื่องประเพณี วัฒนธรรม มันเป็นประโยชน์ทั้งนั้นเลยถ้ามันเป็นคุณงามความดีใจ แต่คุณงามความดีของคนมันสูงต่ำแค่ไหน

คุณิ พระท้าวไปบวชมาแล้วก็ศึกษาเล่าเรียน ศึกษาเล่าเรียนมาก็เพื่อการปกครอง เพื่อเผยแผ่ พระพุทธศาสนา เวลาหลวงตาท่านบอกเลย เอาอะไรไปเผยแผ่ เอากิเลสไปเผยแผ่ใช่ไหม เผยแผ่ ให้เขายอมรับเราหรือ

แต่ถ้าความเป็นจริงๆ รักษาใจของตนให้ได้ มันต้องมีคุณธรรมในใจขึ้นมา ถ้ามีคุณธรรม ในใจขึ้นมา พระที่บวชมาแล้วมันก็แตกต่างหลากหลาย พระบวชมาแล้วก็บวชมาพอเป็นพิธี พอ บวชมาก็บวชเป็นประเพณี แต่คนที่มีความค่า คนที่มีความค่า พระรัฐपाल

พระรัฐपालนะ ชื่อรัฐपाल ในสมัยพุทธกาล ลูกชายคนเดียว เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี จะขอ บวชๆ นะ ฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะบวช พ่อแม่บอกบวชไม่ได้หรือ บวช ได้อย่างไร มีลูกอยู่คนเดียว เงินทองมากมายมหาศาลขนาดนี้

ถ้าไม่ให้บวช อดอาหาร อดข้าว ไม่กิน

ไอ้แม่ก็มีลูกคนเดียวใช่ไหม ก็ไปเอาเพื่อนมา เอาคนมากล่อมใจ เพื่อนไปคุยกับลูกชาย ของตน ลูกชายบอกเลย บวชอย่างเดียว ไม่บวช ตาย เพื่อนๆ ก็ไปพูดกับพ่อแม่เขาว่า ถ้าพ่อแม่ อยากรู้หน้าลูกต้องปล่อยให้ลูกบวช ถ้าพ่อแม่ขึ้นอยู่อย่างนั้นลูกตายแน่นอน เพราะเพื่อนมันรู้ นิสัย

พ่อแม่ใจอ่อน จำเป็นจะต้องให้ลูกบวช บวชไปแล้วนะ ไปศึกษากับองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ประพฤติปฏิบัติจนถึงสิ้นสุดถึงเป็นพระอรหันต์ กลับมาเยี่ยมบ้าน พอไปเยี่ยม บ้านขึ้นมา พ่อแม่เป็นเศรษฐีไป มาเยี่ยมบ้าน พระอรหันต์ลูกชายนั่งอยู่บนบ้านนั้น พ่อแม่ก็ไป เปิดขณมาหมดเลยนะ แก้วแหวนเงินทองเพชรนิลจินดาทองคำไว้ต่อหน้าพระ บอกว่า ลูก พ่อแม่ ก็มีลูกคนเดียว ลูกก็บวชพระไปแล้ว แล้วสมบัติพัสถานนี้จะทำอย่างไร เก็บไว้ให้ใคร

พระลูกชายตอบว่า เอาใส่ล้อเงินไปในแม่น้ำแล้วดื่มพื้ทิ้งมันไปซะ ดื่มพื้มันลงแม่น้ำไป เลย

นี่หัวใจของพระอรหันต์ ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ แก้วแหวนเงินทองสิ่ง ที่เป็นมรดกตกทอดมันเป็นสิทธิ์นะ มันเป็นสิทธิ์เพราะเป็นทรัพย์สินของพ่อแม่ใช่ไหม แล้วมีลูก ชายอยู่คนเดียว ทรัพย์สินนั้นจะตกของใคร ทรัพย์สินนั้นมันก็ต้องตกถึงลูกชายนั้นนะ มัน แน่นนอนอยู่แล้ว แต่ตกถึงลูกชาย ถ้าลูกชายก็ต้องมาเป็นตุ๊กแกจึงจกมาเฝ้าทรัพย์สินนั้นใช่ไหม

แต่ถ้าเป็นจิ้งจกตุ๊กแกมาเผ้าทรัพย์สินนั้นก็บอกว่า ถ้าบริหารโดยโลกปุถุชน คนที่รักษาทรัพย์สมบัตินั้นมันก็เหมือนกับตุ๊กแกจิ้งจกที่รักษาทรัพย์สมบัตินั้น แล้วสมบัตินั้นดึงเขาไว้ให้เป็นตุ๊กแกจิ้งจกอยู่นั้น แล้วตุ๊กแกจิ้งจกเพราะอะไร ของงูๆ ดอกไม้เงินดอกไม้ทองเงิ มันเฉพาะบุคคลนั้นไง

แต่สิ่งที่เป็นชีวิต แจกกันดอกไม้ที่หลากหลาย สิ่งที่เป็นทัศนคติ ความเห็น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันหลากหลาย เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนถึงขั้นสุดแห่งทุกข์ ธรรมะในใจของพระรัฐपालมันครอง ๓ โลกธาตุ นี่ไง ที่ว่าธรรมะเหนือโลกๆ เหนือโลกคือเหนือกามภพ รูปภพ อรูปภพ เหนือวิญญูะ เหนือการเวียนว่ายตายเกิด มันไม่มีคุณค่ากับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นพ้นจากวิญญูะ ไม่ต้องใช้เงิน ไม่ต้องใช้ทอง ไม่ต้องใช้สมบัติใดๆ ทั้งสิ้น มันล้นอยู่ในหัวใจนั้นแล้ว มันจะมีสิ่งใดเข้าไปเติมเต็มกับใจดวงนั้นอีกล่ะ

ฉะนั้น น้ำใจของพระอรหันต์ เห็นไหม สอนพ่อสอนแม่ไป ให้เอามันไปตีพิมพ์ใส่แม่ น้ำนั้นไปซะ ให้มันทิ้งลงคลองไป ให้มันเป็นสมบัติของโลกนั้นไป แล้วพ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่นะ ถ้าจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาซะ ให้มีคุณธรรมในใจขึ้นมาซะ ทรัพย์ที่ความเป็นจริงในใจของพ่อของแม่นั้นต่างหากมันมีแต่ความสำคัญไป

ถ้าไม่มีความสำคัญขึ้นมา พ่อแม่ก็เงินทองกองท่วมหัวไปซะใหม่ ฉันทเป็นคนมีคุณค่า ฉันทเป็นคนมีทรัพย์ ฉันทเป็นคนมีชื่อเสียงไป มันก็จะเป็นจิ้งจกตุ๊กแกเกาะอยู่นั้นไป

แต่ถ้าเอาไปตีพิมพ์มันทิ้งไปซะ ตีพิมพ์ไปทิ้งมันซะ พอมีอยู่มีกินนะ หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ หัวใจนั้นพิจารณาขึ้นมาให้ดอกบัวบานกลางหัวใจนั้นขึ้นมา ให้หัวใจนั้นมีคุณค่าขึ้นมาซะ ทรัพย์มันก็เป็นทรัพย์

คนเราเกิดมา คนที่มีอำนาจวาสนามันมีเขาวนปัญญา ทุกๆ คนก็อยากให้อุทิศให้หลานเรา เป็นคนที่มีปัญญามาก คนที่มีปัญญา มีสติมีปัญญาแสวงหาได้ทั้งนั้นนะ ทรัพย์ที่ได้มา เห็นไหม เศรษฐีโลกๆ ที่เป็นเศรษฐีโลกเขาทำด้วยสองมือของเขาซะ เขาทำด้วยสติปัญญา ด้วยโอกาสของเขา เขาทำธุรกิจของเขาประสบความสำเร็จ แล้วพอประสบความสำเร็จ เศรษฐีโลกสมัยใหม่เขาตั้งมูลนิธิของเขา เขาเอาเงินของเขาไปพัฒนาโลก เขาไม่เก็บทรัพย์สมบัติของเขาไว้เป็นของเขา เขาทำเพื่อประโยชน์โลก

คนที่เขาพัฒนาแล้ว ถ้าเขามีสติมีปัญญา ใ้เงินทองที่ท่วมหัวมันหาได้ ใครๆ ก็ทำได้ แต่คนจิตใจที่เป็นธรรม จิตใจที่มีคุณค่า เห็นสังคมที่เอารัดเอาเปรียบกัน เห็นสังคมที่แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน เรา คนที่มีปัญญาเขาไม่เข้าไปคลุกในปัญหานั้นหรอก เขายืนดูว่าเราจะช่วยเหลือเขาอย่างไร เราจะมีโอกาสอย่างไร เราไม่เอาชีวิตเราเข้าไปแลกกับเหตุการณ์อย่างนั้นหรอก เขายืนดูนะ เราเห็น เรามีหุมีตานะ เรามีสมอง เราคิดเป็น เราทำของเราได้ ถ้าเราทำประโยชน์ไ้

เราทำประโยชน์ไม่ใช่ว่าต้องไปแบกหามกับเขา เราอยู่ข้างนอกเราก็ทำประโยชน์ได้ เราใช้ปัญญา ถ้าเรามีกำลังของเรา เราทำได้ ประโยชน์ที่จะทำมันทำได้ทั้งนั้นนะ ถ้าคนใจเป็นธรรมไ้ มันแสวงหา แสวงหาตรงนี้ แสวงหาคนที่จิตใจเป็นธรรมไ้ ถ้าจิตใจเป็นธรรมๆ ธรรมมาจากไหน

ธรรมมันจะเข้าได้กับสิ่งที่มีชีวิต ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราศึกษา เราเล่าเรียนกันมาทั้งหมดซึ่งเข้าไปสู่ใจของสัตว์โลก ใจที่มันทุกข์ๆ ยากๆ อยู่นี้ เราก็เป็นชาวพุทธนะ พระพุทธศาสนาบอกว่า ทำบุญแล้วได้บุญเยอะๆ ยิ่งสละมากเท่าไรยิ่งได้เท่านั้น เราก็สละมาทั้งชีวิตเลย ทุกข์มันไม่เห็นหมดไปสักที ทุกคนก็สละมาทั้งนั้นนะ ทุกคนก็ทำบุญมาทั้งนั้นนะ แล้วบอกว่าทำบุญกับพระพุทธศาสนาได้บุญมากๆ แล้วบุญมากตรงไหนล่ะ

ทาน สีล ภาวนา การเสียสละทาน เสียสละทานเพื่อไม่ให้เกิดความตระหนี่ถี่เหนียวในใจ ความตระหนี่นะ มันยึดมั่น ความตระหนี่ มันหวงแหน มันหวงแหนอะไร หวงแหนความคิดใจ หวงแหนว่ากุศิดว่ากุแนไ้ หวงแหนแต่สิ่งที่มีมันเป็นพิษเป็นภัยไ้

การฝึกหัดเสียสละ ถ้าจิตใจมันรับฟัง เราเสียสละแล้วมันรับฟังเหตุฟังผลไ้ใหม่ ถ้าฟังเหตุฟังผล เราก็จะหาเหตุผล ทำไมมันยังทุกข์อยู่อย่างนี้ ถ้ามันทุกข์อย่างนี้ก็เพราะเอ็งไ้ไ้ เอ็งก็ไปยึดติดในอารมณ์ของเอ็งไ้ ทุกข์เพราะความคิดของเราไ้ ถ้ามันปล่อยวางความคิดของเราไ้ ความทุกข์มันก็จะเจือจางไปไ้ แล้วจะปล่อยวางอย่างไรล่ะ เอาอะไรไปปล่อยวางล่ะ

นี่ไ้ บอกว่าปล่อยวางนี่ก็ปล่อยวาง ขว้างมันทิ้งไ้ใหม่ ถ้าลืมเสื้อผ้าไว้ในรถได้ ลงจากรถลืมกุญแจรถได้ พอลืมกุญแจรถ มาขอนะ ลืมกุญแจรถ ว่ากุญแจรถอยู่ที่ไหน

มันจะลืมไปที่ไหน ความทุกข์ลืมที่ไหน ลืมไม่ได้ ขว้างทิ้งก็ไม่ได้ ทำสิ่งใดก็ไม่ได้ แต่ในพระพุทธศาสนาสอนให้ปล่อยวาง ให้รู้แล้ววาง คนไม่รู้เหตุรู้ผลเอาอะไรไปวาง แก่ลืมมันซะ

นุ่นก็ไม่ใช่ของเรา นี่ก็ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่หรือ คล้องอยู่บนคอนุ่น ไม่ใช่หรือ มันฝังอยู่ที่จิตนั้น กรรมมันอยู่ที่จิตนั้น อะไรไม่ใช่ นั่นก็ไม่ใช่ของเรา นี่ก็ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่หรือ ปากก็ว่าไม่ใช่ แต่ใจอย่าทุกขัลิ ใจอย่าไปติดกังวลกับมันสิ นี่ธรรมะสอนอย่างนั้นไง ถ้าสอนอย่างนั้น

นี่ไง เราทำบุญกุศลนะ ทำบุญมากได้มาก ทำบุญ ทำบุญเพื่อฝึกหัดหัวใจของเรา ถ้าฝึกหัดหัวใจของเราแล้วพัฒนาขึ้นมาให้มีสติ มีความปกติของมัน มีความปกติใจ ชีวิตก็คือชีวิตใจ วันนี้ ๒๔ ชั่วโมงใช่ไหม พรุ่งนี้ก็ ๒๔ ชั่วโมงใช่ไหม ต่อไปอีก ๒๔ ชั่วโมงใช่ไหม อดีตอนาคต เอ็งไปคิดทำไม เอ็งวิตกวิจารณ์ไปทำไม อดีตที่ผ่านมาแล้วเหมือนกับเสลดที่คายทิ้งไปแล้ว เสลดติดคอ บ้วนมันทิ้งไป ความคิดที่มันผ่านไปแล้ว ไม่ได้ทิ้งมันไป แล้วก็ไปเลยมันอยู่นั่นนะ แล้วก็ไปคิดซ้ำ คิดย้ำอยู่นั่นนะ คิดอยู่นั่นนะ

ถ้ามันมีสติปัญญานี้ไง พระพุทธศาสนาสอนอย่างนี้ สอนให้มีปัญญาขึ้นมาไง เราอยากให้ทุกคนรอบข้างเรามีปัญญา ฝึกให้มีปัญญา ปัญญามันจะเกิดขึ้นจากมีสติ มีสติแล้วหยุดยั้งคิด การหยุดยั้งคิดนี่คือการฝึกหัดตน การฝึกหัดตน พระพุทธเจ้าสอนที่นี้

นี่ไง เราเห็นพระพุทธศาสนา ยิ่งทำบุญยิ่งรวย ยิ่งทำบุญยิ่งมั่งคั่ง แต่ทำไมโง่อย่างนั้นนะ ถ้ามันรวย มันฉลาด มันต้องฉลาดกับอารมณ์ความคิดของมัน ต้องฉลาดกับความคิดของตนเอง ความคิดนี้ ถ้ามันเท่าทันนะ พอเท่าทันความคิดมันก็หยุด นี่ไง ที่บอกว่าวางใจ ถ้าจะวางคือความคิดมันดับ ความคิดมันหยุด ถ้าความคิดมันหยุดแล้วมันเหลืออะไรล่ะ เหลือหัวใจที่เด่นชัด เหลือตัวเราใจ สิ่งที่มันพะรุงพะรังอยู่กับเรามันได้ปล่อยวางไป มันได้วางไป เหลือเราที่เป็นความ ผ่องแผ้ว เหลือเราที่เป็นอิสระใจ นี่ไง พระพุทธศาสนาสอนที่นี้

ดอกไม้หลากสี ดอกไม้หลากสีมันเป็นสิ่งมีชีวิต มันมีคุณค่า มันไม่ใช่ดอกไม้พลาสติก มันไม่ใช่ดอกไม้เงินดอกไม้ทอง นั่นเป็นสิ่งประดิดฐ์ พระพุทธศาสนาสอน สอนลงที่หัวใจ สอนลงที่ชีวิตของเรา สอนลงที่ความรู้สึกของเรา ไม่สอนเรื่องอย่างอื่นเลย สิ่งอื่นมันเป็นวัฒนธรรมเท่านั้น

วัด วัดที่เป็นชาวพุทธ วัดที่เป็นประเทศไทยสร้าง กษัตริย์เป็นผู้อุปถัมภ์ อู้อู! วิจิตรพิสดาร นั่นคือสถานวัตถุ มันก็เหมือนบ้านเรา บ้านเรา ที่อยู่อาศัยของเราใช่ไหม วัดก็เป็นที่อยู่ของผู้ทรงสติใจ มันก็เป็นแค่บ้านที่อยู่อาศัยใช่ไหม แต่ถ้าเป็นธรรมๆ ธรรมมันจะอยู่เข้ามาที่ใจของเรานี้ไง หัวใจของเราฝึกฝนขึ้นมา มันจะได้ที่นี้ ถ้าได้ที่นี้ ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้

สิ่งใดที่มันจะวิจิตรพิสดาร มนุษย์สร้างทั้งนั้น เกิดจากศรัทธาความเชื่อของเราประกอบ
มันขึ้นมา แล้วศรัทธาความเชื่อขึ้นมา ถ้ามีศรัทธาความเชื่อขึ้นมา ย้อนกลับมาที่ใจของเรา
ย้อนกลับมาที่ใจของเราแล้วตั้งสติ

ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค เวลาอริยสัง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มัคคะ มรรคคือสัจจะความ
จริง ศีล สมาธิ ปัญญา นี่คืออาวุช นี่คือธรรมารส นี่คือธรรมโอสถ นี่คือสิ่งที่สูงส่ง สิ่งที่มีค่า ทำ
บุคคลธรรมดาให้เป็นอริยบุคคลขึ้นมาได้ ทำหัวใจธรรมดาให้พ้นจากทุกข์ได้ ทำความจริง แล้ว
ใครเป็นคนทำ ก็ต้องจิตดวงนั้นเป็นคนทำ ถ้าจิตดวงนั้นเป็นคนทำ ที่เรามาวัดมาวากันเพื่อเหตุ
นั้น ใจ เรามาทำบุญกุศลกันเพื่อให้เรามีสติปัญญามีความเฉลียวฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบเพื่อเอา
ชีวิตเรารอด ไม่ใช่จะรำรวยมั่งคั่ง แหม! วิเศษ

พ่อแม่พระรัฐपालเอาแก้วแหวนเงินทองมากองไว้ พระรัฐपालบอกว่าใส่ล้อแล้วไปคัมพ์
ทิ้งแม่น้ำมันไปชะ สิ่งแก้วแหวนเงินทองทำให้เกิดการขัดแย้ง เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง เกิดการ
กระทำฆาตกรรมต่อกัน

แต่คุณงามความดีเป็นประโยชน์หมด เรามีน้ำใจต่อคนอื่น ทุกคนว่าคนนั้นเป็นคนดี กลิ่น
ของศีลกลิ่นของธรรมหอมทวนลม นี่ไง ดอกไม้หลากสีในแจกันนั้นจะเป็นประโยชน์เพราะมัน
เป็นสิ่งที่มีชีวิต มันเกิดมาจากดิน มันไม่ใช่แก้วแหวนเงินทองที่เกิดมาจากบุคคลที่แสวงหามา
บุคคลคนนั้น แต่ดอกไม้ แม้แต่เมล็ดพันธุ์มันไปตกที่ไหนมันก็จะเกิดที่นั่น คุณงามความดีของเรา
มันจะเกิดที่ไหน เกิดในใจของเรานี่ไง นี่ไง พระพุทธศาสนาสอนเข้ามาที่ใจนี้ สอนเข้ามาสิ่งที่มี
ชีวิต สิ่งที่มีชีวิตต้องพยายามชวนชวายเป็นชีวิตเรามีคุณค่า เอวัง